

LIBERTATEA

Abonamentul:

„Anul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foia Interesantă”, „Paia de glume”, „Robirații”, și broșurile „Spicuri Economice”, e: un an 10 cor., pe 1/2 an 5 cor. Pentru economi: numai 5 cor. pe an! „Lib.” cu „Foia Int. pt. economi” 5 cor. pe an. Pentru America 3 dolari; — România 40 Lei.

Foia națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 80 cor., 1/2 pag. 40 cor., 1/4 pag. 20 cor. etc. — La 1 erate ce să dar de mai multe-ori, să fac reduceri de tax.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătească înainte.

Manuscripte nu se dau napoi.

GRAIUL STRĂBUNILOR.

Ce ne spun părinții din a lor morminte.

O pildă de „boicot” făcut de Țopii (Moții) din Munții Apuseni la 1779.

Ne tot plîngem noi Românii zilelor posomorite de azi, că ni-l greu și ni-i rău, că vremile-s grele, că zilele-s rele. Dar noi repetăm ce vedem și știm, că nu vremile-s rele, ci oamenii-s tîndale! Că vremile oamenii le fac mari ori mici, luminate ori întunecate!

Noi Românii din această țară dacă suferim azi, e că nu sîntem fiecare la locul seu! Îndeosebi nu sîntem destul de inimoși în a respinge tot ce e străin de printre noi, a face să piară dintre noi toată polomida pe care puternicii zilei o samănă pe plaiurile noastre! Nu înțelegem să folosești mijloace sălbatice față de streinii ce să cuibăresc printre noi și apoi ne sînt răuvoitori și prigonitori legii și limbii și drepturilor noastre, ci să-i facem să se ducă ei de voia lor, văzînd că între noi nu pot trăi, că nu ne lăsăm lor oi de muls!

O foarte frumoasă pildă de acest fel ne dă istoria fraților nostri Moți din Munții apuseni, de pe la 1779 (nainte de revoluția lui Horea). Aflăm povestea acestei pilde în cartea cea mai nouă de istorie a Munților Apuseni, scrisă de dl Rubin Pațiuța, avocat în Alba-Iulia, ieșită numai acum de sub tipar aici în Orăștie, sub numirea »Țara Țopilor«. Iacă ce ne spune această interesantă carte:

Țopii (Moții) Munților Apuseni aveau pe acele vremi dreptul neoprit de nimeni, de a face flectine și a vinde mied (apă îndulcită cu miere, zăhar, etc.) și acovită (un fel de țuică, puțin spirtoasă, nevinovată, nu chiar ca rachia). Vinzarea adevăratelor beuturi, adică a vinului și a rachii, o avea fiscul (statul) și el o da cu plădă comunelor. Iar pe lângă vinzătorii spirtoaselor acestora, putea ori cine, ori acasă la el, ori în

trguri, să-și vîndă liurcele sale dulci, mied și acovită.

La 1779 s'au găsit niște Armeni care să tulbure vechea rînduială și viața a Munților, mergînd ei și cerînd să li să dea lor cu arîndă crîsmăritul prin comune, că ei dau mai mult decît dădeau comunele pîn'aci. S'a făcut licitație și Armenii au dat atît de mult (12.000 florinți, bani foarte mulți pe acele vremi), încît comunele au căzut dela licitație; ele n'au putut da nici pe departe atîta!

S'au vîrît adevărat streinii să zmulgă bieților Țopii un venit din mîni.

Știți ce s'a întimplat? Iacă ce ne spune cartea Interesantă de care vorbim:

S'au pus Moții și s'au înțeles într'ascuns, și înțelesul l'au întărit și cu jurămint, că mai mult gură de Moț, nu va gusta nici o beutură spirtoasă, nici vin, nici rachie, din cele puse în vînzare de lacomii și îmbulzătorii streinii!, nici pentru trebuința caselor, nici pentru a nunțiilor și a ospetelor, nici pentru »aldămașurile» obicnuite la vînzări ori cumpărări!

Că să temeau bieții Țopii, cari să bucurau de oarecare libertate în viața lor în acei Munți, că prin acești streinii va intra în casa lor stingerea a multor stări și ușurări, de cari să bucurau ei pîn'aci. Lupta lor contra acestor armeni, nu era dar numai luptă contra beuturilor lor, ci și o luptă pentru a respinge tot ce e străin și ce le poate fi știrbitor vieții lor curate naționale de pîn'aci!

Și s'au ținut bravii Moți de legămintul făcut. Ei erau copiii lui Iacă și face!

Armenii își deschiseră crîmele, dar pui de Țop nu le călca pragul. Întreg poporul să retrase și să mulțumi cu miedul și acovita sa cea simplă.

Iar la trgul de țară din Climpeni, la 14 August 1780, bravii Țopii făcură o demonstrație națională de boicot contra streinilor nepoștii, — care e o strălucită și mult grăitoare pildă! De un an de zile ținuse ei prin sate pe Armeni

cu gura'n pod, și aceia își mușcau buzele de năcz, că arînda trebuiau să o dea fiscului și ei nu vindeau necum preț de 12 mii, dar nici de 12 sute în tot anul. Și ce bruș vindeau, vindeau la străini ce să mai aflau ori să abăteau pe-acole. De trgul acesta dela Climpeni legau acum și ei nădejde, că acesta o să-i cirpească, acesta doar va rupe ghița, că la trg oamenii sunt mai risipitori și vin din hotare îndepărtate, nu numai din satele din cari luase ei arînzile. Să duseră dară de cu vreme și își așezară buțile cu vin și vinars, pe cîmpul din sus de Climpeni, de cătră Lucia, la care venea lume foarte multă. Umplură toate colțurile trgului cu buțile lor, ca pe unde s'a învîrît poporul, să se împedecă așazicînd de buți și să se oprească la ele și să — dea niște creștări jup'nilor.

Nu paste mult sosiră și Românii cu acovita și miedul lor, pus în berbințe (vase de lemn) și să așezară și ei prin toate colțurile trgului.

Și începă a să aduna lumea la trg. Curgeau rîuri de popor, Țopii de pe toate muchile de munți și din văi.

Și, minune! Toată această mare de popor, să ferea de buțile cu beuturile bune și amăgitoare ale streinilor, ca de duh necurat!, și abia cite-un străin de să oprea și gusta ceva dela ei, încolo tot poporul să îmbulza numai la berbințele cu beutura populară adusă de frații sei, la mied și acovită, — așa că aceștia nu mai răzbeau cu măsuratul și cu adusul de alte berbințe pline în locul celor golite!

Crepa bătuca în Armeni și în deregătorii lor, văzînd această mare putere a boicotului poporului, care pe ei li nimicea cu totull!

Răbdară ei cit putură, pînă cătră amiaz, dar atunci luîndu-și în ajutor niște deregători, tot străini, și slugii lor, să aruncară plini de ciudă asupra berbințelor citorva vînzători români, lovindu-le cu săcurile și vîrsîndu-le beuturile pe jos!

Atîta le trebui nenorocitorilor! Ca focul de lute să răspîndi știrea, că Armenii au sărit cu săcuri asupra Românilor vînzători de mied și acovită, și nu trecu un sfert de ceas, și toată Românimea din trg, care și așa li ura din tot sufletul pe străini pentru îmbulzirea peste arînda lor, — să adună în valuri

puternice și turbate asupra cutezătorilor atăcători, cari scăpară cu zile numai tulindu-o la fugă, fără buți. fără nimic! Oamenii furioși sparseră buțile Armenilor, scoîndu-le fundurile de să umplu șesul de vin și de vinars, de sta baltă! Și nici așa nime nu-l bea. Doar cite-un ciuf de luma cu marginile pălăriei să bea, cum ar bea apă din vale. Și au beut vitele care stase toată ziua în arșița soarelui setoase, — și s'au îmbătat de nu le-au putut duce. pînă minezi, acasă!

Poporul infuriat a urmărit apoi pe volnicii streinii la casele lor și în curțile lor și, ca răzbunare, le-au spart și buțile din pivniți și i-ar fi tocat și pe ei, de-i prindea, dar ei au fugit.

A fost și această întimplare un presemn al revoluției lui Horea, care urmă nu peste mult. Dar noi la această desfășurare mai departe a întimplărilor, nu ne întindem aci ci ne oprim la faptul descris.

Ce vedem și ce putem înțelege noi din cele povestite mai sus? Că mare lucru este și puternică armă boicotul unui popor, contra streinilor ce să vîră printre ei, cu gînduri și simțuri contrare lui! Dacă poporul stă din bărbați și nu din tufe, — acei streinii, departe de a-și ajunge scopul lor de a să îmbogăți de pe pielea aceluia popor, — mai curînd dau cu capul de zid, și nu peste mult vor fi siliți: să se plece, ori să plece!

Părinții noștri, dragii noștri frați Țopii dela 1780, prin purtarea lor față de arendașii streinii (pe unul îl chema Bosnyák Marton, pe altul Patrubani Márton), par'că ne strigă și nouă din ale lor sfinte și cinstite morminte:

Voi, dragi dar nenorociți nepoștii! Da' tare s'a prins omida pe cornii voștri! Și voi o suferiți în chip nepriștețut și primejdios pentru viața voastră! Oare sunteți voi nepoștii noștri, ori sunteți niște oameni cari nu mai știți cine vi-au fost tații și moșii, și nu puteți învăța nimic din purtarea lor? Oare voi n'ați putea trăi un an doi cu miedul vostru, cu vin de mere, cu beuturi răcoritoare nevinovate, pe cari

vi-le-ați putea singuri pregăti, cum ne pregătirăm noi pe-ale noastre, și să le beți numai pe acelea până alungați din mijlocul vostru pe Armeanul zilelor voastre, cum am nimicuit noi pe Armenii noștri prin boicotul voinicesc cu care i-a încungiurat? Și tot așa cu tot streinul ce după voi trăește între voi, ca maestru, ca boltaș, ca dregător ceva?

O, ce mari și tari a-ți putea fi de a-ți avea inima și tăria de suflet pe care ai noștri oameni o avură în pilda povestită mai sus! Și cum ați putea voi schimba fața țării voastre în scurtă vreme, prin o astfel de purtare bravă!

Nu auziți voi graiul nostru al celor pogoriți în morminte coperiți de fapte bărbătești?

— Cartea din care am scos istoria de mai sus, a ieșit acum de sub tipar, scrisă de dl. adv. Rubin Patilța sen. din Alba-Iulia, și să poate căpăta pentru 1 cor. 60 fil. plus 10 fil. de postă dela autor sau dela „Librăria Națională” S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros). În ea să află istoria veche a Munților-apuseni, „Țara Topilor”, până la revoluția lui Horea, și istoria acelei mișcătoare revoluțiuni. Ea ne dă cetiri foarte interesante din istoria acestui colț de pământ românesc.

UNELE—ALTELE

Sirbii să războiesc și noi plătim!

Vecini Sirbi, Bulgari și Muntenegreni nici n'au început a trage focuri asupra Turcilor, și noi trebuie să plătim sute de milioane, în legătură cu războierile lor!

Iaca cum: Ministeriul de războiu austro-ungar spusese încă anii trecuți, că ar mai avea lipsă de vre-o 150—200 de milioane de coroane, pentru scopurile armatei: să zidească corăbii nouă, să cumpere tunuri nouă și mașini de zburat și baloane și mai știe sfintu ce fel de carne. Dar deputații unguri ziceau: Nu dăm. Nu mai dăm. Am dat mai acum 2 ani vre-o 200 milioane (peste cheltuelile de rind ale armatei, care fac singure vre-o 500 milioane!), acum nu mai dăm, că nici cei mari și tari din Viena nu ne dau ce cerem noi: comandă ungurească în armata de linie din Ungaria!

Acum că slavii din josul Impărației sunt pe încăerate cu Turcii, ministrul de războiu folosește împrieguirările și zice „delegațiunilor” (dietai Impărației cu jumătate deputați austrieci jumătate ungari): Acum nu mai merge! Iaca primejdia aci lângă noi! Am lipsă de bani! Trebuie să-mi dați nu 200 de milioane ci v-am cerut cu buna anii trecuți, ci acum vă cer 500 de milioane!

Și au amuțit glasurile ungurești cu cererile de comandă ungurească, și Marți spre Mercuri noaptea ținându-se ședință până la 3 dimineața, s'au înțeleș că dară nu-i altă de făcut, decit să tăcem și să votăm!

Și așa încă nici nu răsunase cea dintii pușcătură sirbească ori bulgărească asupra Turcului, și noi — plătim Dunăre de bani, par'că noi am fi fost bătuti și trebuie să dăm Muntenegrului despăgubire de războiu!

Trebuie să urmeze urcări de dări pe țară, că altfel nici guvernele n'au de unde mai vărsa girlele de milioane!

*

Spaima la burse!

»Burse» să numesc uriașele tirguri de hirtii de preț, și de bucate ce să fac în orașele mari în inima țărilor. Acolo lumea speculează cu viitorul lucrurilor: cumpără bucate în nădejdea de a cîștiga cu ele la cutare vreme că pe-atunci s'or scumpi, sau le vinde grăbit presimțind că, după mersul timpului, o să se lesnească bucatele. Tot așa cu hirtii de stat: cumpără pe a statelor pe cari le văd înflorind, știind că și hirtii lor (obligații de ale statului prin cari a luat împrumuturi pe cari să le plătească pe rind), cresc alături cu înflorirea țării. Dar fiindcă războaiele nimicesc bunăstarea statelor și unele pot ajunge la bancrută, — în ajun de războiu lumea vrea să scape și cu preț mai mic de hirtii a căror viitor nu-l șocot prez »auriu».

În săptămîna trecută s'a început la bursa, marele tirg de acest fel, din Pesta, ca și în alte state, alergarea celor ce adunase prea multe hirtii de astea de stat, ca să le vindă! Imbiau pe ruptul capului vinzarea lor. Au scîzut prețurile acelor hirtii așa ca nici cînd în vreme de rînd. Cîte 20—30 coroane să perdea la o hirtie (obligație de astfel de hirtii), să perdea zeci și sute de mii într'o singură zil! Le cumpără numai bănci ori case foarte bogate, care zic: le iau acum lesne că eu am vreme să aștept cu ei în casa de fer, până le vine iară prețul la loc, și atunci cîștigul mi-a fi mare! S'au văzut și proprietari de astfel de hirtii prețioase, care dădeau bucate de obligație și cu perdere de 50 coroane, numai să-și vadă banii din ea la mînă!

Tot așa au făcut cei ce cumpăraseră bucate multe pentru vinzare în iarnă ori primăvară: își vindeau cumpărătura cu perdere chiar, numai să scape de ea!

Astfel de lucruri nu să petrec la o »bursă» decit în preajmă de războaie, cînd frică mare cuprinde pe speculanți, că războiul poate aduce așa sărăcie pe țară, încît lucrurile de preț adunate de ei, nu vor mai fi căutate și nu și-or mai vedea scoși banii din ele zec de ani!

RĂZBOIUL S'A ÎNCEPUT.

Statele mari s'au întrepus să țină pacea, dar n'au izbutit. — Muntenegru a făcut începutul, declarînd Turciei războiu! — Celelalte îi vor urma!

De o săptămîna întreagă statele mari ale Europei fac toate încercările de a sufoca războiul, de a-i stînge schinteile nainte de a să prefacă în flacări, — dar să vede că nu să mai poate! Și nu să poate pentru-că Rusia joacă un joc fățarnic față cu statele soațe: lor le spune: eu vreau pacea, eu nu vreau să aud de războiu!, — iar pe sub mînă să pare a le fi spus micilor state slave din jos de Dunăre (din „Balcani” cum să zice acelu colț al Europei, după munții mari Balcani ce să întind acolo): Voi de mine să nu ascultați cînd alătura cu celelalte state vă voi certa și eu și voi spune să fiți pe pace. Înțelesul nostru e acesta, făcînd în ascuns!

Altfel nu s'ar putea înțelege faptul, că pe cînd trimișii statelor mari ale Europei să duseseră la Sofia (capitala Bulgariei) ca să înduplece pe guvernul bulgar a-și opăci pornirile războinice, — pe atunci de-odată, Marți în săptămîna asta, Muntenegru, cel mai mic într'a aceste state războinice, — dete telegramă la Constantinopol prin care mînă pe trimisul său de acolo, să dea guvernului turcesc scrisoarea de rupere a păcii și de intrare în războiu! Prin asta Muntenegru a voit să sufle în vînt toate planurile împăciuitoare ale puterilor mari. Cînd vor mai merge și la el (dar n'or mai merge!) el să zică: e prea tirziu, eu mi-am spus cuvîntul, acum e rîndul armelor să grăiască! Iar asta pițim-părătușul de Muntenegru nu o putea face de capul lui, ci la șoapta Tăticului dela Nord!

Pentru aceea nădejdiile păcii s'au spulberat cu totul, — căci celelalte state: Sirbia și Bulgaria, spun azi: Dacă soțul nostru Muntenegru a intrat în foc, — nici noi nu ne mai putem retrage, căci avem obligămînt, contract, prin care suntem legați unii de alții, că ori-care ar fi atacat ori ar intra în foc, noi trebuie să-i sărim într'ajutor!

Și cu asta truda puterilor de a ținea în picioare pacea, e spulberată!

Pe cînd cetitorii noștri vor avea în mînă aceste foi, — în Balcani va fi deschis focul, vor răpăi puștile și vor geme tunurile!

Și acum să dăm, pe rînd, după zile, știrile așa după cum noi le-am primit aici, de-o săptămîna încoace:

Iată-le:

Vineri, 4 Oct. n.

Belgrad (Sirbia): Aici a încetat viața civilească: Toți bărbații dela 19 pîn' la 53 ani umblă în uniformă (haina) soldățească! Căruțe în oraș nu capeți cu nici un preț, căci caii sunt asentați aproape toți pentru trebuințele armatei (ci pentru călărit, ci pentru căraușit). Tramvaietele stau pe loc, hotelurile (ospătăriile) sunt închise, căci toți crișmarii și chelnării și conducătorii de tramvae, sunt chemați sub arme!

— Armata sirbească merge numai pîn' la Niș cu trenul, acolo trenul să gată și merg pe jos mai departe spre hotarele turcești.

— Azi deponenții au năvălit asupra băncilor să-și scoată banii din ele!

— Toate trenurile ce vin dinspre Ungaria sunt pline de Sirbi și Bulgari ce vin acasă de prin țările pe unde erau risipiți.

Sofia (Bulgaria): Trimiterea trupelor spre hotare s'a început de ieri. Foile bulgare nu scriu nici un cuvînt despre mișcările armatei, fiindcă le oprit.

În oraș e o înflăcărare foarte mare pentru războiu. Cînd ieri, regimentul de călăreți a plecat la tren, pe tot drumul mulțimea l'a acamat zgomotos!

Canea (în zăla Creta): Locuitorii acestei inzele (locuită mai ales de Greci, pentru care e în cordarea între Grecia și Turcia), să pregătesc și ei cu mare zor de războiu. Să adună regimente de voluntari cari vor intra sub steagul grecesc, contra Turciei. Guvernul cretan a chemat sub arme cinci clase de rezerviști. E o bucurie mare, că a sosit timpul ca Creta să se rupă de Turcia și să se alipească iară la țara-mamă (Grecia).

Sîmbătă, în 5 Oct.

Sofia: Mai mult de 90 din sută a rezerviștilor chemați sub arme, a răspuns chemării, venind sub steag! — Neîncetat să înștiințează voluntarii! Mulțime de femei, doamne și domnișoare, să înștiințează de îngrijitoare de bolnavi și răniți.

Timișoara: Ieri au plecat de aici vre-o 300 de bulgari ce să aflau ca cultevători de grădini prin acest ținut.

Szabadka (Ungaria): Aici să așzase mulți brntari și grădinari macedoneni și bulgari. Cum sa auzit de mobilizarea de-acasă, toți plecat spre patrie!

Tot așa din alte părți ale țării. Dela noi, dela Orăștie, au plecat asemenea Bulgarilor ce să aflau, vre-o 20—30, lăsând abia 2—3 copilași și femei să mai viadă.

Atena (Grecia): Mobilizarea să face cu mare zor. Voluntarii curg riu și cer primire sub steag.

— Guvernul (grec) a cumpărat în Anglia încă patru corăbii de războiu. Ele sunt pe drum spre Grecia, unde vor primi armele și munițiile (gloanțele) trebuitoare. Căci Grecia va ataca Turcia și pe ape, fiind pe-acelea Turcia slabă.

Constantinopol (Turcia). Azi a avut loc o mare adunare de 20.000 oameni a Turcilor tineri. Și ei (deși contrari guvernului de acum) au hotărât a da pentru zilele primejdiei, sprijinul guvernului!

— Ieri a fost o altă adunarea turcă uriașă. Verbitorii spuneau: Puterea osmană trebuie să se ridice toată și să-și întindă de nou hotarele pân' la Dunăre și Adria! (Peste Bulgaria, Serbia și Muntenegru)!

Sâmbătă, 5 Oct.

Varșovia (Rusia): În orașul Orozoveț s'a ținut azi mobilizare de probă, la care a fost de față și ministrul de războiu!

— Ministerul liniștește astfel lumea, că Rusia are cele mai pacifice gânduri (cine-o crede), și că mobilizările acestea-s numai așa, niște manevre, probe făcute cu armata!...

Belgrad: Serbia are să capete câtățimi mari de arme și muniții (gloanțe). Turcia le-a oprit pe toate și nu le lasă să treacă în Serbia!

Sofia: Guvernul bulgar a adus cu contract mai mulți zburători englezi cu mașina, cari să vie să-i facă slujba în vremea războiului. Ei sunt pe drum spre Bulgaria.

— Deși deputații bulgari sunt, prin lege, scutiți de slujbă militară pe vremea cît sunt deputați, — totuși peste 40 deputați mai tineri s'au înștiințat că intră în armată.

Atena: Aci lumea e foc de năcăjitate, că Turcia, deși războiul nu e declarat, a oprit opt corăbii grecești în portul dela Constantinopol și nu-le mai lasă să iasă prin Dardanele și să meargă acasă!

Constantinopol: S'a dat poruncă de mobilizare a 88 divizii de armată turcească. Porunca a fost primită peste tot locul cu mare însuflețire. Poporul țurec dorește războiul! În Smirna și Mesopotamia nici nu să face mobilizare.

— Albanzii auzind de mobilizarea Sirbiei (vecină cu ei)

au cerut dela guvernul turc 50 000 de puști.

Duminică, 6 Oct. n.

Viena: Fiindcă ziua de ieri (5 Oct.) a trecut fără ca Bulgaria să declare războiul, după cum să credea, — aici să ține că statele înarmate vor putea fi înecă c-prite dela folosirea armelor, și primejdia aprinderii focului în Balcani încercgiurată.

Constantinopol: Guvernul turcesc s'a declarat învoit a implini cererile marilor puteri, de a da libertățile dorite popoarelor din Macedonia (pentru cari e toată cearta). Prin asta s'a luat ascuțișul dela toată încordarea. Cu toate acestea Sultanul (Impăratul turcesc) a declarat, că de mindria și onoarea statului va purta grijă, ca să nu fie știrbite!

Sofia: La hotarul bulgar-turcesc s'au început încercările. O trupă bulgară ci că ar fi trecut hotarul la Mostafepașa, și a avut ciocnire cu trupe turcești.

Belgrad: Regele a înaintat azi pe toți cadetii din anii din urmă a școlii, de ofițeri, trimițându-i la trape.

— Azi au fost oprite aici 18 vagoane cu care pentru tunari și alte lucruri pentru armată, pe cari o fabrică din Ungaria le trimisese pentru Turcia.

— Intre Craiova și Usier e adunată o armată (sârbească) de 15.000 oameni cu 7 tunuri de munte.

Lemberg (Galiția austriacă): Aici să știe, că la toate regimentele din Polonia rusească, ministerul de războiu rusesc, a făcut pregătirii pentru mobilizare. Fiecare ofițer a căpătat un dicționar (traducere de cuvinte) rusesc polonez. Toate pedarile militare sunt ținute gata.

Marti, 8 Oct.

Nădejtile diplomației de a împedica războiul, sunt azi mai mari, căci Turcia făgăduind implinirea cererilor față de Macedonia, — statele slave nu mai au cuvînt a porni războiul!

Trimișii Austro-ungariei și Rusiei vor întreprinde la Sofia și Belgrad ca statele se desarmeze!

— Belgrad: Ieri 8 turci îmbrăcați ca țigani cortorari, au voit să se apropie de magazinul de gloanțe și praf de pușcă din Obilivci ca să-l arunce în aer. Au fost cunoscuți și omorîți pe loc. Unul, conducătorul, un colonel turc, a fost prins viu!

— Serbia a primit dela Austria voe a-și aduce pe liniile austriace cele 212 vagoane de muniții și arme, cei sunt pe drum dela o fabrică din Germania și 150 vagoane cu alte recuzite de războiu.

— Aici (în Belgrad), nu mai

crede nime în pace. Intervențiile puterilor sunt întrziate.

Sofia: Albanzii (mohamedani și ei) sunt foarte porniți pentru războiu contra Sirbiei și Muntenegrului, vecini cu ei.

S'a făcut socoata celor întrași deja sub steaguri și ce sunt încă înștiințați că-s pe drum, și să află, că Bulgaria va putea pune singură pe picior de războiu cam 400 mii de soluți! Pe cînd despre Turcia să crede că nu poate înarma mai mult de 300 mii!

Mercuri, 9 Oct.

Pe cînd trimișii puterilor să năzuiau la Sofia (capitala Bulgariei) să împace pe Bulgari, — veni știrea că: Muntenegru a pus capăt tuturor socoatelor: *el a trimis pe ambasadorul său din Tarigrad cu carte de războiu la Impăratul turcesc: a declarat Turciei războiul!*

După asta, toate încercările de pace sunt zadarnice, căci Bulgaria și Serbia au spus, că ele au contract cu Muntenegru, ca ori-care ar fi atacat ori ar ataca, celelalte țări din tovarășia de arme, trebuie să-i sară în ajutor. Mintuire nu mai e!

Toată lumea zice, că prin Muntenegru a lucrat mîna lungă a Rusiei. Acest stat, abea olt un ocmitat din țara noastră, nu putea „declara” el războiu unui uriaș, de nu avea îndemnul ascuns al Rusiei! Prin asta nu Muntenegru, ci Rusia a dat cu piciorul în toate străduințele puterilor europene de a ținea pacea în picioare!

Belgrad: Mobilizarea în Muntenegru e încheiată. Regele Nichita pleacă mîne în fruntea oștilor sale la hotar!

Petersburg (Rusia), Izbučnirea războiului aici e primit cu multă liniște. Aici așa țin, că războiul precum începe de iute, așa să va și sfîrși de iute!

Sofia: Guvernul bulgar a și tipărit proclamația (chemarea) Domnitorului cătră țară, prin care vestește războiul. E chemat fiecare Bulgar să vie să dea mîna de-ajutor.

Belgrad: Aici să știe, că în Rusia s'a pernit o viață mișcare de a să forma regimente de voluntari cari să alerge în ajutorul statelor slave luptătoare contra Turcoilor.

Joi în 10 Oct.

— Războiul s'a început! —

Constantinopol: Ieri d. a. la vrelle 5 a sosit aici știrea, că trupele montenegrene au atacat pe cele turcești la Berana! Lupta curge încă!

— O știre telegrafică ne vestește, că armata muntene-greană a trecut peste hotară la Radonille.

Sofia: Regele Ferdinand (al Bulgariei) e așteptat la Podgorița, de unde să va face conducerea războiului. El va fi comandantul suprom (cel mai înalt) al armatelor întovărășite. Principii montenegreni Mirco și Danilo au sosit!

— Albanii, în număr de 4000, au străbătut în Muntenegru!

Zimon (Sirbia): Sirbia a început a-și mișca trupele spre Üsküb. Din toată țara curg regimentele spre acest punct.

— În Bulgaria îngrămădirea de oști spre granițe, să face cu mare zor, dar și în mare liniște. Foile nu pot scrie nimic despre mișcările trupelor. E oprit!

— Tot așa în tăcere, dar cu dinții încleștați de dorul răzbunării, să adună diviziile de armată turcească în sus spre hotarele bulgaro-sârbești. Turcii sunt foarte cătrăniți de atitea atacuri ridicate asupra lor, și să vor bate turbați de tot, pe viață și pe moarte!

„Libertatea” va culege cu multă sîrguință toate știrile despre războiu, și le va aduce cetitorilor sei. Iar în „Foala Interesantă” vom aduce și chipurile din războiu, cite le-om putea găsi!

Cînd vor fi împliniri foarte mari, „Libertatea” va ieși și a doua oară pe săptămîna, ca cetitorii ei să nu aștepte o săptămîna deplină pînă le vine alt rînd de știri!

Podoba une case

este: biblioteca, scriinul cu cărți, care arată că în acea casă să află un suflet iubitor de lumină, de știință, de cartel!

Și cu bani puțini

poți avea o bibliotecă aleasă în casă! Că să află azi și lucrările cele mai alese, tipărite în cărțile ieftine, de 20—30 fileri, 1 coreană, — ea și omul mai sărac, tinerul doritor, să își poată cumpăra lucrarea vestită cutare.

„Librăria Națională” S. Borne-miza dela Orăștie, vine într'ajutor celor ce doresc a-și arangea (rîndul, biblioteca. Are planuri gata de

bibliotecii ieftine

de 12 cor. 25 cor. 50 cor. și mai sus. Pentru 12 cor. îți trimite vre-o 50—60 cărțile literare și de știință, tare folosite și bine alese, încît sunt un bun fundament de bibliotecă (adunare de cărți) pentru familie, pe care ou timpul le întregesti după plăcere.

Cei ce voți a avea bibliotecă bine aleasă, scrieți la „Librăria Națională” S. Borne-miza din Orăștie (Săscăvarea), să vă trimită plan de cărți și prețul lor!

Cei ce aveți

bibliotecă, dar ați dori s'o întregiți, și na cunșăteți cărțile mai nouă, cele mai alese, — scrieți librăriei că ce fel de cărți aveți pînă acum, și ea vă arată care cărți s'ar potrive mai bine, ca întregire în biblioteca d-voastră.

Din România.

— M. S. Regele Carol I. Implinit 50 ani de viață de soldat, de când a fost adecă înaintat Ofițer de Dragoni (călăreți) în armata prusiană, — a fost sărbătorit din acest prilegiu și viu felicitat nu numai de țara sa, ci și de capetele încoronate vecine. Îndeosebi înse Țarul Rusiei a ținut a-și arăta deosebita sa luare aminte față de regele român, și i-a făcut cea mai mare onoare ce i-o putea face: numindu-l *Mareșal* (cel mai înalt rang ostășesc după împăratul) al armatei rusești! Iar numirea i-a făcut-o cunoscută cu o telegramă de următorul cuprins:

M. Sale Regelui Carol I.
al României

Sinaia.

„Astăzi, cu prilegiul sărbării a 50 ani de serviciu militar al Măestărilor Voastre Regale, împlinit de un simțămînt de sinceră recunoștință pentru serviciile pe care Țara Voastră le-a adus Rusiei în gloriosul an 1877, când Maestăria Voastră, în fruntea vitejeștii Sale armate, a luptat alături de neuitații mei tată și bunic, pentru aceeași cauză atât de scumpă ambelor noastre națiuni, și recunoscînd înaltele însușiri ale Maestărilor Voastre, îi trimit ca dar bastonul de Mareșal al armatei mele, ca o recunoscătoare amintire a frașiei de arme dintre popoarele noastre și ca semn de adînc respect pentru vechiul nostru aliat!

Nicolae.

Regele Carol I. răspuns mișcat de această înaltă luare aminte și a mulțumit.

Multă lume îl citește această ținută a împăratului rusesc, ca un semn că împăratul ar și pentru pace în Balcani, și arată așezînd statelor din Balcani, cât de mult prețuiește pe Regele român, care are o ținută și o politică așa pacinică și în aceste zile speriate.

— Manevrelor armatei române s-au început și să desfășură viu între Ploiești și Predeal. Două corpuri de armată, deplin înarmate de războiu, își stau față în față.

Unele știri spun, că cele două corpuri nici nu vor fi reduse (scăzute) nici după sfîrșitul manevrelor, ci vor sta așa, cu rezervațiile lor sub steaguri, până să se vadă de-a fi pace ori războiu în vecini peste Dunăre. Dacă știrea să va adevărat, însumă, că România ține adunați sub steaguri peste 60.000 de soldați numai din sinul celor două corpuri de armată!

— Nenorocirea de pe Dunăre, despre care am scris pe scurt în numărul trecut, — a fost mult mai îngrozitoare decît aflasem noi până la încheierea feii. Vasul român „Troțuș” era un vas mic, de umblat pe Dunăre, iar cel unguresc un vapor mare. Cum vaporul unguresc venea pe ape cu o înțeleală nelertat de mare, vasul român n'a avut timp să îl ferească din cale și cum l'a izbilit vaporul unguresc, nu că l'a spart, că atunci scufundarea mer-

gă încet, încet cei de pe el aveau răgaz a să mintui, ci l'a răsturnat într-o dungă și într-o clipă l'a scufundat sub valurile! Ofițerii ce să aflau în cabine (odăi) în lăuntru vasului, n'au avut timp să mai iasă afară, ei au perit acolo nădușiți și apoi înecați și de apă. Și-au pierdut viața: colonelul (Oberstul) Lascar Stoenscu, comandantul regimentului 3 de pionieri, maiorul George Grigoras din același regiment, căpitanii I. Nicolescu, Anat. Popescu, Ștef. Băncilă, locotenentul (Oberlainant) medic Dr. Stătescu, și 4 sublocoteneți (Lai-tnanți): I. Călinescu, I. Ionescu, A. Poliană, N. Vartan și opt soldați!

— În toată Țara e o jale de nedescris pentru zguduitorul nenorocire!

Îndeosebi însă e jalnică din caleafară povestea maiorului George Grigoras, pe care Țara noastră din București, și care e următoarea:

Asupra acestui ofițer parcă a pluit de mai mulți ani de zile ingerul celui mai negru nenoroc. Acum opt ani, în 1904, o groaznică nenorocire l'a trîznit ca din senin: în gara Brazi s'a înîmplat o mare ciocnire de trenuri. Pe trenul personal ce să ciocnea de unul de povoară, să afla și ofițerul Grigoras cu soția sa și o fetiță de cîteva ani. Fetița să juca la fereastră cu un corn care i-a scăpat din mînă; ea s'a aplecat după corn, iar mama sa speriată ca să nu-i cadă copilă, s'a plecat și ea, peste copilă, pe fereastră, tocmai în clipa cînd trenul să se lovească de celălalt! Ciocnirea a fost așa de grozavă, că și fetița și mama au fost tăiate în două aci sub ochiul tatălui-soț, murind pe loc între țandările vagonului sfărmat! — De aci încolo nenorocitul ofițer a dus viață de cumplite chinuri. Chipul femeii sale foarte frumoasă și care îl iubea nespuse de mult, și chipul ingerașului de copilă, îl urmăreau îngrozitoare cu jalea lor și parcă-l chemau mereu la ele, pe plaiurile neguroase ale sufletelor zburate din lumea asta! — Nu s'a însurat mai mult, ci ținea la sine pe o soră a sa, care îl mai mîngăia. Nainte cu cîteva săptămîni înse, și mîngăierea asta i s'a stîns, îi muri și sora, pe neașteptate. Iar acum groaznică soartă îl duse și pe el pe vasul venit unei morți atât de năpraznice!

Povestea negrăit de tristă a nenorocitului ofițer, a umplut de jale pe toți.

...C'am cumpărat măgarul...»

— Recunoștința lor, pentru cei vinduți lor. —

Ni-se scriu următoarele:

„La alegerile din 1910, primarul din comuna Bucurdea, Ion Trușia, om bogat, a ținut cu stăpînirea, votînd contra candidatului român, ca să fie pe plac Măriei Sale fișpanului Szász. După alegere, primarului i-a tălat cineva mai multe

vii, făcîndu-i pagubă simțită. Primarul sa dus la fișpan și l'a rugat să-l ajute cu ceva, că, uite, ce rău l'a ajuns. Dar măria-sa i-a răspuns:

„Te-aj ajuta, fătul meu, dar n'am de unde, că pe banii ce aveam la îndemînă, am cumpărat măgarul...»

Iar odată aflîndu-se în comuna Șard, unde are moșie, fișpanul a spus mai multor Valahi din jarul său următoarea pilduire:

— Românii să plîng că-s scumpi porcii. Eu n'am simțit lucrul acesta. Eu am cumpărat „porci” de 50—60 ani cu cîte zece zloțil...»

Nu putem crede că Măria sa să fi înțeles vorbele de mai sus la adevărării măgari, cei cu copite și urechi mari și cap prostovan, nici la adevărării porci din cartea sa, — ci parcă a înțeles altceva sub acest fel de animale.

O fi. Și e bine să știe și cei pe cari i-a avut în vedere cînd așa a grăit, — că *alita*, și nu mai mult, îi prețuesc pe ei înșiși cei ce i-au cumpărat. Iar oameni și bărbați vād și ei numai în cetățenii ce își țin fruntea sus, și în astfel de zile grele, nu au nimic de vîndat, și mai ales sufletul nu!

Sufletul cînstului popor.

Scriem aceste foi pentru popor, trăim așaziînd numai pentru popor, îl numim frate, ne simțim lui frate și suntem fericiți în această frăție. Căci nu odată, în munca noastră, plină de ispitele desnădăjduirii, numai arătările din popor ne mai încălzesc sufletul și ne fac să ne fie totuși dragă munca aceasta și truda aceasta.

Mai nou avem naintea noastră o scrisoare din popor, care ne varsă iarăși oleu în candelile acestei nădejdi în bine ce arde în sufletul nostru. E venită dela un frate din popor, din un colț primejdut de țară, din Săcuime. Iacă ce ne scrie acest frate:

Domnule Redactor,

...Demult mă tot frămînt în mine, cum să pot face pe oamenii de aici dela noi, să-și aboneze și ei niște gazete, că am ajuns a avea aici un popor înstrăinat, desnădăjduit parcă de viitorul și soartea sa, — năcaz în care am ajuns și pentru neînțelegerile conducătorilor din comună... Am stăruit în vara trecută să vă fac vre-o 3 abonați dintre oamenii mai cu stare, că dacă eu, care s'un calic, țin gazete de cînd eram de 19 ani, — apoi cum să nu aibă ei, mai înstăriți. Eu țineam „Gazeta” dela Brașov, care tare-mi plăcea pînă era la ea Mureșianu, acum a găsec mai bună „Libertatea”, fiind scrisă la înțelesul nostru al sătenilor. Fiindcă și eu, ca mic croitor țărănesc, care n'am învățat mult, iacă ce-am prins dela tata, trăsesc după frații din popor și-mi țin casa cu 5 copii, — vād cu o cale, cu mare durere în suflet, că moartea națională ne pîndește la tot pasul și la toată cotitura! Și nu mai știm cum să ne luptăm mai cu izbîndă contra ei!

M'am gîndit dară, că pentru a deprinde pe frații mei cu cetitul de foi, a-și ținea adecă la casele lor aceste arme contra scăpătării și morții naționale, —

să aduc eu, pe cheltuiala mea, la 10—15 familii de Români de aici foile pîn' la sfîrșitul anului, —

nu pentru ca eu să am vre-o vrednicie ori laudă, ci mai mult de aceea, ca să cîștig odată dragostea lor pentru cetit, în nădejde că în urmă și-or aduce stiguri cîte-o gazetă de astoa, — pe care cetîndu-o mereu, apoi om putea avea mai ușor cînd om vrea să pornim cîte-un lucru bun, o înștițire economică și culturală ceva. Că cu oameni neștiutori nu multe poți. Etc.

George H. Vleja

Poiana Sărată, în Săcuime.

Cerem înții de toate iertare fratelui nostru Vleja, pentru că l'am pus cu numele aci, căci, precum să vede din însași scrisoarea dsale, nu a scris-o pentru a fi dată în foaie, ci numai pentru a să înțelege cu noi asupra trimiterii alor 10—15 rînduri de foi. Da l'am pus cu numele, ca să nu creadă cineva că scrisoarea e fabricată poate de noi, — lucru ce nu obicinum.

Și acum fie ne iertat a scoate la iveală acest suflet din popor, ca pe unul ce strălucește în ochii noștri în o lumină mai frumoasă decît toate strălucirile aurului și a argintului! Cît de bun trebuie să fie un suflet românesc, care trăind în mijlocul poporului, și vîzînd ruina ce o săvîrșește în sufletele tineretului școala streină, obrăznicia îmbulzitoare a deregătorilor streini, care te provoacă, te împung parcă, ca să vorbești limba lor, s'o primești în societatea ta, în casa ta chiar, — la lupta contra acestora, știind că sufletul slab ce să pleacă îmbulzelii acesteia, merit morții este!

Și ce inimă nobilă românească trebuie să se sălăsluiască în omul, care, deși sărac, ne zice: că să stingesc această lucrare a morții naționale, *plătesc din al meu*, de acum pîn' la capătul anului, foile la 10—15 inși, doară bag și în ei duhul luminat românesc ce viază în aceste foi, și doar îi trezesc la înălțare națională!

Îți mulțumim, iabite frate Vleja! Tot Românul cu minte ca drag va pomeni numele dtale în legătură cu această faptă.

Ciți, Doamne, sunt, prin celelalte mii de sate românești, cari nu-s săraci, cum dta spui că ești și ar putea-o face asta pentru frații lor din sat, mai fără greutate decît dra, dar prin minte nu le trece a o face!

Noi însă, vîzînd așa gladiere și simțire sănătoasă chiar în un sat din Săcuime, din acel colț de țară primejdut pentru românism, — ne umplem de nădejde în viitorul neamului, și zicem: Pînă și în astfel de părți are neamul nostru astfel de fii cu gîndire și simțire luminată, nu ne temem că va perl acest neam!

DOUĂ CĂLINDARE

I. „Calendarul Național” pe 1913.

neasămînat mai pre sus de cele din anii trecuți: două coale, una la început și alta la mijloc, sunt împărțite de tot frescos, în colorii, — lucru ce nu s-a vădit în nici un alt calendar românesc de la noi! Și iată ce vederi aflăm în el:

Cite-o pagină fotografată din Evangelia pe care a scris-o toată cu mâna ei Regina României pentru Mănăstirea de Argeș, o minune de lucrare! O pagină din evangelia scrisă de Regina și zugrăvită de Prințesa Maria pentru biserica din Sinaia. Două potire admirabile, lucrate de Regina și dăruite la sfinte biserici din Țară; Chip din ciaslovul dăruit de Prințesa Maria a României soțului sau Prințului Ferdinand ea carte de rugăciune; și vederea însăși fericitei Mănăstiri de Argeș care are nestematul dar al Reginei, cu chipurile Reginei și Reginei lângă ea! Aceste vederi deschid prea frumosul Calendar. Iar în lăuntru avem: 36 chipuri de bani de pe vremea împăratului Traian, chipuri care prin figurile și prin scrisoarea de pe ei, povestesc atât de viu și adevărat, istoria faptelor marelui împărat! Apoi în legătură cu asta: Chipul (fotografat de pe Columna lui Traian din Roma) în care e arătat împăratul Traian cu preoții săi mari, sfîințind podul peste Dunăre, cînd a venit înfrî asupra Dacilor, și în alt chip însuși podul și falnicii oșteni romani trecînd peste el! Sunt pagini foarte frumoase despre marele părinte al poporului nostru românesc!

Mai încolo: chipul viitoarei biserici gr.-er. române de la Orăștie; un plan foarte drăguț, cu 7 turnuri. — Grupă de flăcăi călușeri români din Herțegovina; — un Cioban român din America, cu turma, cu cei doi câni de pază și coliba sa mișcătoare, pe roate. Și alte chipuri interesante și felurite. De tot 55 chipuri, dintre cari 14 date în colorii!

Apoi frumoase poezii, schițe, povești, zăvoave, etc.

Părții economice i s'a dat deosebită îngrijire: Pe 8 pagini sunt tot povești economice, amănunțite și împărțite pe fiecare lună.

Tirgurile arătate după calendarul vechiu.

Prețul Calendarului e: 40 fileri și 5 fileri de poștă.

Cei ce iau cîte 3 până la 5. de-odată, le plătesc cu prețul deplin, dar le capătă franco (poșta plătită). Cei ce iau mai multe: de la 6 în sus, pîn' la 12, pe bani gata, la capătă cu preț scăzut la 28 fileri unul, trimis franco; de la 12 exemplare în sus (cînd le merg pachet postal) le capătă cu numai 22 fileri, dară omul își va plăti poșta la scoaterea pachetului.

Întîi capătă Calendarele cei-ce au trimis banii înainte! Numai cînd acestea s'au trimis, vin la rînd cei cari cer pe așteptare.

II. Calendarul „Păcălici”. Noutate! Am scos și un calendar glumeț, zis Calendarul „Păcălici” ce face să te scuturi de ris de glumele lui alese și bine nimerite! Prețul noului Calendar 30 fileri și 5 fil. de poștă. — Celor ce iau mai multe de-odată: preț mai scăzut: De la 8—12 exemplare, 24 fileri unul, trimis franco; de la 15 exemplare în sus, 20 fileri, dar cumpărătorul își plătește poșta la scoaterea pachetului. Ne va fi mulțămitor acela ce va ceta acest Calendar, tare ieftin și îngrijit de tot bine!

— Răspîndiți în popor aceste Calendare, și-i faceți prin aceasta un bine!

Oamenilor noștri cunoscuți (abonaților buni plățitori), le dăm și pe așteptare, avînd a ne trimite banii pentru ele îndată după vindere.

Trimiteți bani și cereri la:

Administr. „Libertatea”
Orăștie (Szászváros).

NOUȚĂȚI

Darurile înaltului oaspe. Altea Sa Regală Francisc Ferdinand d'Este, Mășterul de tron al împărăției Austro-ungare, a fost încuarterat pe vremea manevrelor mari din Ungaria, la Directorul domeniilor din Mezőhegyes, Laurian Jancovici. Ca suvenir (aducere aminte) că a petrecut în casele lor, înaltul Domn a trimis fostului său gazdă, o țigaretă de țigaretă din argint, pe care sunt șapte literele începătoare a numelui Prințului, iar soției lui Jancovici i-a trimis o brațară de argint împodobită cu briliante, și ajutorului de director al domeniului, un orologiu cu literele numelui Prințului.

„Spiciuri Economice”. Sub această numire începem să scoatem un șir de cărți (broșuri) economice, de cîte 16 pagini, în formă de carte, broșate (cusute), cuprinzînd articlile economice și povești culese din fol și cărți de știință economică sau veniți dela scriitorii pricepuți.

Intregim prin aceasta grupa folilor noastre cu un șir de broșuri economice ce vor leși regulat în fiecare lună, la începutul lunii (calendar vechiu). Așa că abonații acestor fol să se trezească la sfîrșitul anului și cu 12 cărțile economice, cari pot forma o carte prețioasă și plină de îndrumări îngrijite pentru viața lor. Să le primească cetitorii noștri cu dragostea cu care noi li-le trimitem.

Intreprinderea electrică din Orăștie, e, pe cît aflăm, pe oale a fi preluată de oraș. De ani de zile întreprinderea luptă cu greutate și să întind într-una pertractările între oraș, care ar vol s'o

preie el, și între banca „Ardeleana” care are mare capital înprumutat întreprinderii. De mai multe ori tirgurile între oraș și „Ardeleana” au fost începute și întreprinse și iar reînuate. Acum aflăm că asupra sumei pentru care „Ardeleana” să învoește ca întreprinderea cu toate ale sale să treacă în proprietatea orașului, — s'a ajuns la învoială. Rămîne ca și comunitatea orașului să primească și întărească tirgul la care s'a ajuns între conducerea orașului și a băncii, și atunci faptul va fi împlinit și doar-doar orașul va duce la stare mai bună această întreprindere însemnată, dar în timpul din urmă atât de chinată.

O fată a împăratului, despărțită de bărbatul său. Izabela, una din ficele împăratului nostru, măritată după George, Prințele de Bavaria, trăind de multă vreme o viață foarte nefericită lângă soțul său, s'a văzut silită a să despărți acum, deși prea tîrziu, de el. Săptămîna trecută tribunalul de Casă al Familiei domnitoare, a declarat căsătoria din vorbă de desfăcută.

Tirgul de vite al Orăștiei, închis. Din pricina că s'a ivit iară morb de gură și de unghii în orașul nostru, tirgul săptămînal de vite este închis pe timp nehotărît!

Asta mai trebuia bietilor noștri economi, atât de greu cereați de toamna asta aducătoare de nenoroc.

Căsătorie. Dșoara Mărioara Orian din Cizer, și Domnul Dr. Iustin Pop, adv. Deva, vestesc sărbarea cununii lor, care va avea loc Joi în 24 Octombrie n. în biserica rom. ană gr.-cat. din Cizer. — Trimitem cele mai sincere doriri de fericire!

Congregația comitatului Hunedoarei este cenchemată în adunare de toamnă, pe 23 Octombrie 1912. Să pertractează și budgetul comitatens pe 1913.

Programul congregației e, ca și altădată, — îngrozitor! Aduce deja 608 obiecte ce să vor supune debaterilor, afară de alte vre-o 200 ce vor urma în programul întregitor ce să împarte în ziua ședinței, cu obiectele intrate dela tipărirea acestui program, până la ziua adunării.

Aceste programe, arată cît de mult congregațiile comitatense sunt azi mai mult niște caricaturi constituționale, decît niște așezăminte serioase.

Prilegiu la nițică politică să va da. Căci comitațul Torontal a scris tuturor comitatelor, așa și celui al nostru, să înaintăm cu toții vot de încredere președintelui dietei, lui Tisza, apoi întregului guvern Lukács și chiar partidului lui mîncă-partel Că, vezi Doamne, după bravurile de circ cu care s'a purtat în dietă, vrednicuște această arătate de tot felul de încredere! Iar comitațul Zemplen din contră, cere oșindirea lui Tisza și soții. Acum

poftim și te zătură la unul ori la altul.

Și alte obiecte ar cere dezbatere însemnate, dar puse altea grămădă de-odată, vai de dezbaterea de care au parte.

Ministrul de războiu român cumpără cai. Ministrul de războiu român, avînd nevoie de 750 cai pentru cavaleria permanentă și 1500 pentru schimbașii cavaleriei, a hotărît să cumpere acești cai din țară și din țările vecine. Prețul fiecărui cai, predat la frontiera țării (Vircio-rova sau Predeal) s'a pus în sumă de lei 750, pentru cavaleria permanentă și 620 pentru cei cu schimbui. Ofertele se primesc cel mai tîrziu pînă la 14 Oct. n., cînd ministrul va hotărî asupra celor cari le primește. Nu se primesc cai remonți, decît jugani și lepe dela etatea de patru ani împliniți la aceeași dată, avînd mijlocul dela 1.53 m. în sus. Comisiunea nu merge în străinătate, decît numai atunci, cînd cineva o asigură că-i poate da cel puțin 100 cai într'un singur transport. Caii li pot da crescătorii înșiși, prin sau negustori.

Cu numai 1 cor.

dăm, ca numeri de probă, foile noastre: „Libertatea”, „Foia Interesantă”, foia de glume „Bobîrnacii”, și „Spiciurile Economice” ce începem a scoate dela 1 Oct. v. încolo, — tuturor acelor cari n'au azi aceste foi și ar dori a le avea de probă. Trei luni de zile: Octombrie, Noiembrie și Decembrie (de acum pîn' la Anul nou) le dăm aceste foi pentru numai 1. coroa!

Darurile „Libertății”.

Anul trecut am început acest lucru, și îl urmăm:

La sfîrșitul anului împărțim ca daruri între abonații noștri 5 biblioteci, dulăpioare cu cărți, frumusele, de atîrnat pe perete, și cuprinzînd 120—140 cărți în una, ca început de biblioteci populare, prin omenele noastre, în care așa de puține biblioteci să află pînă acum, dela care să-și poate cetitorii împrumuta spre ceterire cărți, de învățură ori de petrecere, în ori-ce vreme!

Anul trecut am împărțit 5 biblioteci cu cîte 130—140 cărți în una, cetitorilor noștri din comunele: Sibot, Reșița, Șitin, Criștiori și Ighiu.

În anul de față vor veni la rînd alte 5 comune, în cari avem cel puțin cîte 10 abonați!

Cărora comune să li-se dea darul, să trage la sorți. Numele comunelor în cari merg peste 10 foi, să pun în o urnă și să trag.

Și abonații de probă ce intra acum la 1 Octombrie, numără la aceea, ca comuna lor să iee parte la sortirea Unde azi merg

8—10 „Libertăți“, siliți-vă a cîștiga încă atîta abonați de probă, cîți vă lipsesc pînă la 10, și va lua parte și comuna Dvoastră la sortare și, de aveți noroc, cîștigați o bibliotecă care (cu dulap și expedare cu tot) costă 90—100 coroane una.

Birou Agricol, cancelarie de magazin economic, s'a deschis în Sebeșul-săseso, cuprinzîndu-se cu cumpărare și vînzare de a tot felul de roade ale economiei de cîmp și de grădină, precum și cu cumpărări și vînzări de moși, parcele, etc.

Să se adreseze toți economii cu deplină încredere la proprietarul cancelariei și magazinelor, dl *Constantin Băilă* în Sebeșul săseso, piața mare, casele Hening.

Petrecceri.

— Meserieșii și țărani români din Huedin invită la petrecerea împreună cu dans ce să ve aranja cu prilejul sfințirii bisericii gr. cat. din Huedin, în 20 Octombrie 1912, în sala hotelului „Nemzeti“. Venitul curat este destinat bisericii gr. cat. din Huedin.

— Această invitație să vede îndată că e tipărită în tipografie streină, nu românească, că e plină de greșeli, limba română e mai mult batjocurită decît cinstită prin ea. Iar tipograful strein a fost învățat să nu-și pună numele tipografei pe ea.

Ne pare rău că meseriași români au așa de puțin de a sprigini ce e românesc, și chiar ei duc lucrul lor la atelierele streine, și nu la o tipografie românească, cînd avem atîtea. Sau cred acești frați ai noștri că numai noi, tipograful românesc avem datorința a îndamna poporul să-l spriginească pe el, pentru că s'măestri români, iar ei cînd au ceva de lucru pot duce la streină și în casă pot ținea numai „Friss-Ujságurille“ și altele fițuice ungurești. Dă-le Doamne altă înțelegere?

Cursul pentru învățarea cîntărilor bisericești care s'a ținut și anul trecut în Orăștie, sub instrucția unui învățător penzionat, — să va ținea și astan, începînd din 2 Nov. n. timp de 5 luni de zile. Să primesc la curs tineri trecuți de 20 ani cari au isprăvit bine școala populară. Informații mai de-aproape dă oficiul protopopesco gr.-orient. al Orăștiei.

Ce s'a lucrat în „Tipografia Nouă“ din Orăștie, în vara aceasta?

Tipografiile românești sunt așezăminte naționale de cel mai mare folos, ca unele în jurul cărora trăesc prin orașe mai multe familii de cărturari și meseriași, întărînd românismul acelor orașe, — și pentru că din ele ies rînduri-rînduri cărți și foi, ca răspînditoare de cultură națională. Sunt ateliere culturale românești de netăgăduită însemnătate pentru viața noastră ca neam. Că ce însemnează un astfel de Atelier tipografic, să poate pricepe uitîndu-te odată peste lista lucrărilor eșite din teascurile lui în un timp oarecare. Iaca de pildă „Tipografia Nouă“

(a foli „Libertatea“) dela Orăștie, a scos din mașinile sale numai în vara asta următoarele lucrări:

1. Un volum de nuvele și schițe, „Frămîntări“, de Liviu Revreanu (format „Minerva“ dela București) 16 coale de tipar.
2. Un volum de poezii, „Poeziile singurătății“, de Victor Eftimiu, 14 coale de tipar.
3. Un volum de nuvele, și schițe de I. Agrîbiceanu, 20 coale de tipar. Volum mare, ales!
4. Un volum de nuvele, „Volintirii“, de I. Dragoslav, 16 coale de tipar.
5. Un volum din istorie, „Țara Țopilor“, de Rubin Pațiuș, 12 coale de tipar.
6. Un volum istoric al Reuniunii femeilor rom. din comit. Hunedoarei, 6 coale de tipar.
7. Un volum de poezii populare: „Cele mai frumoase!“, 10 coale de tipar.
8. Un volum de versuri vesele „Versuri flusturate“, de Haralamb Călămăr, 4 coale de tipar.
9. Un volum de istorie „Ereii Noștri“ Nr. 2, de 6 coale de tipar.
10. O broșură teatrală „Sticla din urmă“ 1 coală și jum.
11. O broșură „Zări din Univers“
12. O broșură: „Impăratul rogojină“ de Dragoslav, 2 coale de tipar.

13. Și alte vre-o 3 broșuri mai mărunte:
14. „Calendarul Național“ pe 1913, 9 coale tipar.
15. Calendarul „Păcălică“ pe 1913, 6 și jum. coale tipar.

Apoi foile „Libertate“, „Foaia Interesantă“, „Bobilnacii“, „Cosinzeeana“ și mai nou Spicurile Economice.

Iar în altele să va fi lucrat și mai mult pentru aceeași cultură națională.

Cine vrea, poate înțelege dar, că tipografiile românești, ca ateliere muncitoare în ogrorul culturii naționale, sunt așezăminte folositoare, cari trebuiesc prețuite de toată obștea și spriginite. Iaca pentru ce ne cade greu cînd vedem încă atîta români tipărindu-și ce au de tipărit, la tipografiile streine, fără să și deee sama de aceea, că prin fapta lor întăresc și hrănesc atelierele de muncă națională streină, chir dușmană nouă, și că prin asta înșiși lucrează dușmănește față de neamul lor.

Cărți de școală

și toate recuzitele școlare, precum și hîrtie, cerneală, apoi traiste de cărți, tare ieftine, deși s'frumosse, să capătă mai ieftin ca ori undea „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros).

Domnii învățători sunt rugați a scrie numai ceva mai de timpuriu, ce fel de manuale vor întrebuința în anul școlar de față, — ca, întru cât nu s'ar afla deja în depozit, să fie cerut și adus de grabă! Stărnim că mai ales școlile din jurul Orăștiei și comitatul Hunedoarei poate tot, — să se provadă cu cărți, tablițe, creioane, case, hîrtie și de toate, dela „Librăria“ de aici!

POȘTA REDACȚIEI.

I. *Drag.* în B. Z. Pentru acele tablouri serie de adreptul „Librării Naționale“ de aici. Un tablou costă 3 cor. 80 fil. franco, sau 4 cor. 5 fil. recomandat. Îți recomandăm să l'ceri recomandat, că de să perde pe poștă (pentru crușarea alor 25 fil.) a dea oară nu să mai trimite.

Vas. Dr. în Cr. V. Dacă faci numai 50 invitări, o să și pară scump. Ieftine îți par numai cînd faci mai multe sute. Căci tipegrafia tot atîta lucru are cu cușul literelor și așezarea lor în mașină, de faci o invitare sau cinci sute sau o mie. După lucrul cel greu al onlegerii literelor și a punerii în mașină, urmează numai umblatul mașinei și hîrtia. De aceea cînd faci invitări puține, îți par scumpe căci lucrul sulegerii să împarte pe puține invitări, iar de faci multe, prețul acelu lucru e tot atîta, și numai hîrtia și tipărirea să mai adange. — Și peste tot nu-ți putem spune prețul pînă nu vedem invitatea, că ce lucru dă și pe ce hîrtie o voești. Trimite-o și apoi și-să va scrie.

**Intrarea lui
MIHAI-VITEAZUL
în ALBA-IULIA!**

In toată istoria neamului românesc, nu avem zi mai măreață ca aceea, cînd Mihai-Viteazul, după ce a cucerit Ardealul, — a intrat în Alba-Iulia ca cuceritor și Domn al Ardealului!

Intrarea lui a fost măreață! O strălucită ceată de generali și căpitani și purtători de steaguri l'au însoțit. În poarta cetății l-au leșit închinîndu-se lui și supunîndu-se mai-marii cetății, cu Archiepiscopul catolic în frunte, care s'pleacă nainteă temutului Voevod Român!

Acest mare fapt al istoriei noastre naționale, este zugrăvit în o prea frumoasă

icoană națională

de un pictor mare măestru, — și această incintătoare icoană, a scos-o de sub tipar „Librăria Națională“ S. Bornemisa din Orăștie (Szászváros) și o pune în vînzare, pentru prețul de numai

2 cor. 20 fil.

Cu atîta o capătă cel-ce o la de-adreptul din Librărie. Cei cari o cer prin poștă, o capătă cu 2-50 filleri franco, iar cu 2 cor. 75 fil. franco-recomandat!

Cel-ce prin poștă cere 5 icoane de-odată, le capătă franco-recomandat în loc de 1375, cu

numai cor. 11-50.

Cine la 10 de-odată, le capătă franco-recomandat, în loc de cor. 27-50, cu

numai 21 cor.

— E chip de 60 cm. lung și aproape 50 cm. nalt! Icoană mare, tipărită pe hîrtie foarte fină, și în multe colorii!

Cel-ce treceți pe la Librărie, priviți frumoșul tablou în galantarul (fereastră) Librăriei.

6 cărți mari
de abia le poți ridica în brațel, cu numai 7 cor.!

„Foaia Interesantă“ pe anii 1906, 1907, 1908, 1909, 1910 și 1911, legată în volume întregi (cărți de sine). Fiecare an dă o carte mare, frumoasă, de 200 fețe ori mai mult, cu sute de chipuri, sute de poezii, de nuvele, de schițe, poezii populare, glume, și altele, — cît să poze de plăcute, ușoare de înțeles pentru ori-ce om din popor.

Ori care din aceste volume, (fiecare cuprinzînd „Foaia Interesantă“ de pe cîte un an), — legat în table moi, să vînd singuratec, ori 2—3 sau toate patru la un loc.

— Prețul fiecărui volum de sine e 1 cor. 40 filleri, trimis acasă franco (poșta plătită).

2 volume (ori care) să trimiți în pachet de poștă franco-recomandat, pentru 2 cor. 80 filleri.

3 volume (ori care) să trimiți în pachet franco-recomandat pentru numai 4 coroane.

4 volume, (ori care) să trimiți franco-recomandat pentru 5 cor.

Toate 6 volumele să trimiți pentru numai 7 coroane!

— Pentru America și România fiecare volum costă 2 cor.

— Fără bani nu să trimiți nimănu, nici cu rambursă. Trimiteți banii înainte.

Să pot căpăta dela Administrația „Libertatea“ din Orăștie, sau dela „Librăria Națională“ de aici.

Acei cari vreau să fie siguri de sosirea lui pîn' la ei, să pună și 25 fil. pentru a le merge recomandat. Că de să perde pe poștă, de aici a doua oară nu să trimit!

Noutăți literare.

O cărticică veselă!

Au leșit de sub tipar

„Versuri flusturate“.

un drăgălaș volum de 64 pagini, cu versuri glumețe de ale redactorului „Bobilnacilor“ (adausul glumeț dela „Libertatea“) Haralamb Călămăr: dl Ernil Borcea. — Cărticica cuprinde o mulțime de versuri plătute, cari în o formă glumeată, drăguță, spun multe adevăruri crude din viața omenească!

dl Ernil Borcea, iubitul Haralamb Călămăr și nostru, n'are lipsă de laude înaintea cetitorilor acestei foi, cari vād d.n fiecare număr al „Bobilnacilor“, că stau în fața unuia din cei mai isteți scriitori veseli ai noștri, — de aceea nici nu stăruim mult asupra drăguțului volumaș, credem că e destul să vestim că a leșit de sub tipar, și fiecare cetitor să va grăbi a și-l cumpăra.

Prețul: numai 60 filleri, trimis franco (poșta plătită)!

A să cere la „Librăria Națională“ S. Bornemisa în Orăștie (Szászváros) în a cărei editură a leșit vesela cărticică.

Invățăcel

primese îndată în prăvălia mea de manufactură. — Etate de 14—15 ani

Ion Lăzăroi,
comerciant, Orăștie.

(719) 1—

Publicațiune.

Comuna polițară Sălciud (Szécsény), comit. Kisküküllő, gara Rad-
bich, prin aceasta publică, că în 24
Octombrie st. n., la 9 ore a. m., la
cancelaria comunală, se va afla în arindă
pe 3 ani dreptul său de crișmărit,
 împreună cu casele de piatră, din
leu edificat, care constau din: 1
casă de locuit, 1 odă pentru crișmă,
 pentru boltă, cuilă de fier și ce-
nău, prin licitațiune publică verbală.
Prețul de strigare 500 cor.
Vadiu: 50 cor.
Condițiunile de licitație să pot
vedea la cancelaria comunală din
Sălciud. (711) 1-2
Sălciud, la 6 Oct. 1912.

Căsătorie.

Sunt tiner de 28 ani, fost sol-
dat cu rang de sergent, de meserie
măcelar, am și licențe de crișmă
și trafic.

În lipsa de cunoștințe și de timp
liber, caut pe această cale soție, fată
de 20-25 ani, care să aibă și ea
zestre potrivită. Afacerea mea merge
bine, cu ajutor de capital nou aș
mări o zăjungind la și mai mult. Con-
tez la zestre de 8-9000 cor.

Ofertele rog să fie provăzute cu
fotografie. Dacă nu să ia ca lipsă
de modestie, pot spune și aceea, că
nu-s fecior urit...

Scrisorile să se adreseze la Re-
dacția foii. Asigur pe fiecare de cea
mai deplină discrețiune, tainică. La
caz de neînțelegere trimt napoi fo-
tografia și scrisoarea. (718) 1-3

In atelierul de
croitorie pentru dame

lui Eugen Procinkievicz din
Orăștie, află imediată aplicare
3 calfe.

Tot aci să primește ca în-
vătăcel, un băiat din casă
bună.

Eugen Procinkevici,
(714) 1-3 croitor în Orăștie.

Casă de vânzare în Orăștie!

Casa din strada Tămășesei
Nr. 25, constatătoare din 4 în-
căperi, verandă, pivniță, șopru,
șură și grădină mare cu pomi
roditori, să vinde din mână li-
beră cu prețul de cor. 7400.

Informații mai de aproape să
pot lua dela proprietar. (715) 1-3

Cumpărăm seminte de
trifoiu și lucernă

în mic și mare. — Probe cu
indicarea prețului și cantității
să se trimită la:

Birou și Magazin agricol.
(707) 1-3 Szászsebes.

Econoamă.

Un preot român rămas
văduv, în etate de 36 de ani,
cu trei copilași, caută o eco-
noamă inteligentă, din casă
bună, mai în etate, fără copii
și cu pretenziuni modeste. O
văduvă de preot, învățător
sau alt funcționar, cu pensi-
une cât de micuță, are pre-
ferință. Reflectantele să se
adreseze ziarului „Libertate-
tea” sub numele „Preotul
văduv” de unde va primi
adresa. (721) 1-3

O moșie

mare din Bănat să parțelează
în parțele de 20-30 jugăre.
Să caută 50 de familii ro-
mânești pentru cumpărarea
acestor parțele. Condițiuni,
foarte priincioase.

Adresa parcelatorului mo-
șiei o dă administrația foii
noastre. (710) 1-2

Casă de vânzare.

În Orăștie, strada Bisericii-
vechi (bis. gr.-or.) Nr. 10, e de
vânzare casa de sub acel nu-
măr. Are 3 odăi, pivniță, gră-
dină mare, curte.

Cumpărătorii află amănunte
mai de-aproape dela:

Ioan Armean,
(716) 1-2 Orăștie, str. Fabricii, 12

CALFĂ

pentru negustorie mixtă, manu-
factură și coloniale, — să caută.
Peate întra îndată. Condiție bună.

Tot aci să primește și
un învățacel!

Daniil Radivojevics,
(717) 1-2 comerciant, Bozevics.

Anunț!

O prăvălie de ferărie și co-
loniale, la loc de frunte în piața
orașului Szászsebes, din cauză
de morb este a să preda în
condițiuni favorabile.

Reflectanții să se adreseze
subsemnatului institut.

Szászsebes, la 2 Oct. 1912.

(713) „AGRICOLA” bancă populară,
1-2 societate pe acții în Szászsebes.

AVIZ!

Broșura despre reforma
electorală și naționa-
litatea („A választójogi
reform és a nemzetiségek”),
scrisă de Arguș, să poate
căpăta la librăriile din Sibiu,
Cluj, M.-Oșorheiu, Deva, Dej,
Brașov, Gherla, Aiud și Bis-
trița cu prețul de 1 cor. 60 fl.
(712) 1-2

AUTOMOBIL!

Să aduce la cunoștința
publicului din Orăștie și
jur că mi-am procurat un
automobil special pentru transportarea de persoane la gară
și dela gară, încăpător pentru 5 persoane. Iese la fiecare
tren. Prețurile să stabilesc definitiv în următoarele: Auto-
mobilul angajat pentru o cale la gară costă 3 cor. putînd
merge în el 5 persoane. Dacă trebuie să-i aducă și napoi,
atunci dus și întors la olaltă, costă 5 cor.

Neangajat, automobilul nu iese la gară.

Tariful pentru dus în afară de oraș, să poate vedea la pro-
prietar, variînd el după depărtări.

Înștiințările e bine să se facă înainte la subcrisul, pen-
tru a rezerva automobilul sau locurile în el.

— La avize din comune, automobilul iese în comună
să aducă la oraș pe doritori.

Cornel Demeter,
apotecur.

(710) 2-3

Publicațiune.

Aduc prin aceasta la cunoștința
tuturor pe cari li privește, că toate
datoriile pe care soția mea Maria
Bălaciuc n. Abrudean, locuitoare
până de curînd în Orăștie, iar acum
în Fizeș-Barbura (lingă Băița, comit.
Hunedoarei), le face, — nu le recu-
nosc obligîndu-mă și pe mine întru
nimic! Cel-ce, la cererea ei, li dă
ceva împrumut sau pe credit, are
a și căuta datoria numai la ea, pe
mine nu mă privește și nu plătesc.
Orăștie, 27 Septembrie 1912.

Toma Bălaciuc,
(706) 2-3 negustor de pănuri în Orăștie.

Anul I. din „Bobîrnaci”,
dînd un volum de 100 pa-
gine, cu mii de glume, umor,
satiră, — foarte producătoare
de haz, — îl avem legat în
volum deosebit, pe care îl
vindem cu 1 cor. 50 fl. franco.

Administrația „Libertatea”
în ORĂȘTIE (Szászváros)
sau la Librăria Națională, tot aici.

10 jugăre

de pămînt arător de clasa I.
să vînd prin licitație de bu-
năvoe în 20 October în co-
muna Criș (Keresd, comit.
Tîrnava mare). Informații mai
de-aproape la: (722) 1-2

Wilhelm Welther
comerciant în Criș (Keresd).

Cărnățarie!

Fac cunoscut on. public din
Orăștie și jur, că mi-am deschis
în piața Orăștiei, ulița Pieței-
mici (lingă prăvălia d. Abraham),
o

cărnățarie

în care vînd tot felul de cărnați,
șunci, cîrnăței (virșli) și alte pre-
gătite, ce să țin de această
meserie.

Rog pentru spriginul onora-
tului public.

Prețurile cele mai moderate!

Nicolae Glodariu,
m. cărnățar (Selcher, henteș)
(720) 1-4 în Orăștie.

Mii și Mii

de oameni binecuvîntă spiritalMenthol
sărat „Omnia”, ca leac de casă dila-
tins, atît pentru morburile interne cît
și din afară.

Incetează: dureri de cap, de dinți,
de stomac, podagra, reumatism, că-
dere de păr, etc.

Depozit principal la:

Iosef Grafius, Orăștie.
(654) 9-20 Virgil Vlad, Alba-Iulia.

Fărină, — Tărițe.

Fărină de cea mai aleasă
calitate, pentru pâne bună și
aluaturi (prăjituri), — precum
și tărițe, vă recomandă în
ori-ce cantități, cu prețuri
moderate,

Abrahâm Manó
(572) 22- Orăștie (Szászváros).

P. T.

Cu stimă aduc la cunoștința o-
noratului public din Orăștie și jur,
că am deschis în Orăștie, Drumul-
ferii Nr. 14 (casa dlui Linhart),

atelier de manuşerie,
unde primesc ori-ce fel de lucrări
aparținătoare branșei mele ca:
bunde de călătorit, cusutul de
gulere și căptuşală la pal-
toane de oraș, lucrarea, prefaca-
rea și repararea de bunde și pal-
toane de dame, boa, muff și
șepce.

Decorarea peilor sălbatice, pe
lingă prețuri moderate.

Primesc spre păstrare contra
molilor peste vara întregă, tot felul
de articlii (marfă) de blănărie și
tapeturi cari sunt asigurate și contra
focului.

Cerînd sprijinirea onoratului pu-
blic român, rămîn.

Cu deosebită stimă:
(709) 2-3 Andrei Borde,
manuşer de modă.

De vânzare,

casa din strada Căstăului Nr.
7, o tablă de pămînt la locul
numit „Rompos”, 1 vie și 2-uă
țeline!

Cei-ce doresc să cumpere
să se adreseze Dlui

Adam Pop
(699) 4-5 Fúj (Hunyad m.)

Secretul meu.

Sistemul meu, de a cumpăra cu bani gata toamna, marfă de mână întâie, — îmi face cu putință a pune în vânzare

Vinuri bune, curate, exclusiv din Ardeal, — pe lângă prețurile cele mai ieftine!

Fă o probă când ai la casă un botez, o cununie sau altă sărbătoare familiară.

Prețurile: dela 56 fileri în sus. Felurite soiuri curate.

(571) 23—50 **HANS STEPHANI**
hotelier, Orăștie (Szászváros).

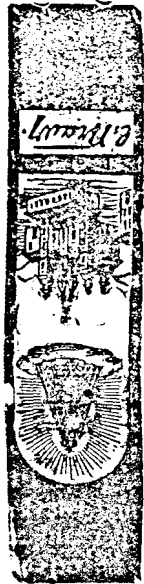
Învățacele de prăvălie

să primește îndată în prăvălia mixtă a subscrisului!

Etate 13—15 ani.

Cei cu școală mai bună și cu cunoștință de limbi cit de cit, sunt preferiți.

Ilie Branga, comerciant
Cimpa (Csimpa, u. p. Lonyaitelep)
681) 5—5 (Hunyad m.)

Sfat și ajutor!

Celor ce suferă de ardere de stomac, pedeci de mistuire, înfundare, și de boalele legate de acestea, le aduc leucire

PICĂTURILE de stomac a lui BRÁDY
nainte

Ploăturile „Marlazell“.

Să afli în apotecă, o sticlă 1.50, cor., încă 90 fil., 6 sticle cor. 5.50; 3 sticle mari cor. 5.30. Bani trimiși înainte ori cu ramburs.

Apoteca O. Brády
la „Regele Ungar“,

Wien

1. Fleischmarkt 2., Depot. 5.

Fii atenți la marca de scutire care reprezintă pe Sf. Maria dela Marlazell, pe pachetarea roșie și subscrisura ca pe chipul de alături. Imitațiile să se respingă.

(503) 14—25.

VINURI

vechi și noi — de vândut!

Adresați-Vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria, (Világos), PETRU BENEA, căoi Vă trimite numai *vinuri bune, curate* și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 68 fil., Rizling 82 fil.,

Roșu 92 fileri.

Siller 70 fil.

Carbenet 100 fileri.

Vin din 1911: 62—66 fileri.

Rachie de trevere (comină) K 1'80

Rachie de comină, specialit. „ 2'20

Rachie de drojdii 2 cor. 40 fileri.

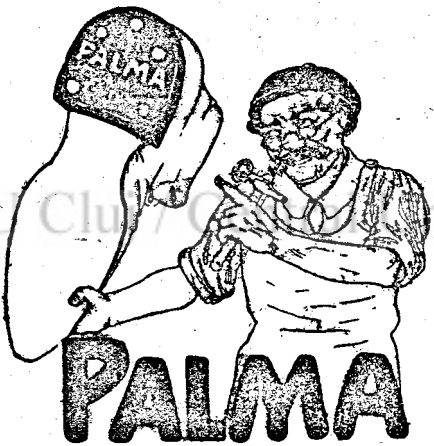
Prețurile sunt semnate după litru, în fileri. Vinurile și rachie să exponează sub îngrijirea proprie, dela 50 litri în sus, cu rambursă.

Vase împrumutes pe timp de 2 luni. Pentru calitatea vinului garantez.

PETRU BENEA,
proprietar de vii.

(674) Világos, (Arad m.) 7—18

Cele mai bune călcăie de gumii sunt călcăiele:

(588) 19—0

PLACA DE PIELE KOLLARIT

prin compoziția sa elastică, sigură contra furtunei și rezistentă vremii, fără miros, trasă cu compoziție de cauciuc, — este cea mai bună materie de coperit, și **infinit trainică!**

Pentru coperirea coperișelor vechi de șindilă e deosebit potrivită.

Nu trebuie nici feștită, nici unsă cu zamă de var.

Depozit exclusiv la:

C. Baicu.

(651) 10—13 Orăștie (Szászváros).

Moșie de vânzare

În comitatul Hunedoarei, în apropiere de două: orașe, — să află de vânzare o moșie foarte frumoasă, de 113 jugare catastroale.

Casă frumoasă cu edificiile economice trebuincioas.

De moșie să ține și drept de pășunat și pădure.

Adresa o dă Administrația foii

(704) 3—4

Doi învățacei

să primesc îndată la subscrisul, pentru a învăța măestria de *franzelărie* (coacere de cornuri, pâne, colaci, franzele), — pe lângă condiții favorabile!

ADOLF MULLER

măestru franzelar în Orăștie.

(705) 3—3 (Drumul țării, colțul uliței ce duce la poștă).

Onorate Domnule!

Cunosând multe lipsuri ale publicului românesc din provincie, deja din anul 1910 începând am deschis în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Dau orice informații în orice cauză ce se ține de Budapesta. Dau informații relativ la petițiile înaintate la diferitele ministere și la alte oficii publice. Dau informații în chestii de licențe. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referenții cauzei și rog rezolvire favorabilă. Cu drag îi conduc prin Budapesta pe aceia, cari vin să vadă frumusețile orașului, ori cu afaceri prin capitală.

Cumpăr pe bani gata

tot felul de galițe, ouă, miei, porci, oi, vite mari, porci, lână piei, iepuri, — mai departe mere, pere, nuci, prune, miere de stup, ceară, fasole, cartofi, ciuperci, varză, vin, rachiu, fân, mohor, lemne; păduri; moșii.

Dacă îmi trimiteți adresa

bucuros Vă trimet în fieștecăre săptămână un „Aviz săptăminal“ despre prețurile diferitelor mărfuri din Budapesta.

Esoperez

dela băncile cele mari din Budapesta împrumuturi pe amortizare cu procente mici.

Vă fac atent

că în interesul DV. este, dacă în orice cauză Vă adresați mie. Dacă veniți la Budapesta, să veniți la mine, căci eu vă recomand advocați buni, medici vestiți. Vă conduc pe la fabrici să vă alegeți mașine motoare, mori, ferestrele, pompe, automobile etc. Grijeșc ca să nu fiți înșelați. Fiind de față la facerea contractului, nu las ca contractul să conțină altceva, dect aceia, ce am hotărât și cum am tocmit.

Zilnic primesc plângeri dela țărani români, cari cumpărând mașini prin agenți străini, au fost înșelați încheind contracte a căror conținut nu l-au cunoscut neștiind țărani români ungurește.

Planul meu este ca, conducând pe românul nostru la fabrici și nu la agenți de mașine, drept din mână primă să și cumpăre cele trebuincioase, și să-l acutesc de șarlataniile agenților și să-l scap de proccă. — Vă ofer serviciul meu cinstit și românesc pentru o taxă mică. Pentru răspuns să îmi alăturați o marcă poștală.

Cu,știmă:

L. OLARIU, Budapesta, II., Tölgyfa-u. 16. II. 8.

(637) 7—8

în Buda, lângă podul „Margithá“.

Capital social Coroane 1,200.000.

Telefon Nr. 183.

Postsparcassa ung. 29.349.

„Banca generală de asigurare“

societate pe acții în Sibiu—Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii PARTENIU COSMA, directorul-executiv al „Albinei“ și prezidentul „Solidarității“.

„Banca generală de asigurare“

face totfelul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. — Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările să pot face prin oricare bancă românească, precum și la agenții și bărbații de încredere ai societății. — Prospește, tarife și informațiuni să dau gratis și imediat.

Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

»BANCA GENERALĂ DE ASIGURARE« dă informațiuni gratuite în ori-ce afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare“,
Sibiu—Nagyszeben. — Edificiul „ALBINA“.

(419) 31—28